

[Hauge.]

sen for Grønland var større, end den er. Det er imidlertid mit Indtryk, at Interessen for Grønland her i Danmark er stigende, og det glæder jeg mig over, men jeg tror alligevel ikke, det kan forlanges, at Befolkningen i Almindelighed skal have noget absolut praktisk Kendskab til noget saa specielt som Kryolitbrydningen i Grønland. Hvad specielt Rigsdagen angaar, har denne jo den videst mulige Adgang til at komme i Besiddelse af alle de Oplysninger, der overhovedet kan gives angaaende Produktionen paa Grønland, ogsaa af Kryolitten; her er ikke Tale om nogen Hemmelighed, Rigsdagen har haft Dokumenterne vedrørende Kryolitten til Behandling og Godkendelse, saa der er ikke Tale om, at Rigsdagen ikke har kunnet skaffe sig de nødvendige Oplysninger.

I Modsætning til Danskerne, der saaledes dadles, roser „Jyllandsposten“ Nordmændene, fordi de ved bedre Besked, og citerer det norske Blad „Nationen“ for 13. Marts 1928, der fortæller, at Bruttoindtægten i Kryolitselskabet er 15—17 Mill. Kr. aarlig, medens Omkostningerne kun er ca. 2 Mill. Kr. aarlig, saaledes at Nettoudbyttet skulde være en 13—15 Mill. Kr. Og, siges der, indtil 1923 fik den danske Stat langt under 1 Mill. Kr. aarlig og først fra 1925 ca. 2½ Mill. Kr. Efter at Forfatteren i „Jyllandsposten“ har lært dette af det norske Blad „Nationen“, skriver han: Med Rette tilføjer det norske Blad: At Statsdrift som Regel ikke har meget med sunde Forretningsprincipper at gøre, er en kendt Sag, men en Udnyttelse som den her omhandlede maa dog vistnok siges at søge sin Lige.

Hertil er nu for det første at sige, at de Tal, der er nævnt, er rene Fantastikal, derom kan der ikke være den fjerneste Tvivl, og for det andet er der jo netop ikke Tale om Statsdrift; det er fuldkommen hen i Vejret at tale om Statsdrift i Forbindelse med Kryolitproduktionen, Forholdet er dette, at Staten ejer Jordarealet i Arsuk-Fjorden, hvor Kryolitminen findes, og Arealet er bortforpagtet til et privat Aktieselskab, „Kryolitmine- og Handels-Selskabet“, der har Sæde her i København, og dette Aktieselskab sælger saa igen Kryolitten til to Fabrikker, Øresunds kemiske Fabrikker her i Hovedstaden og det amerikanske Selskab Pennsalt. Staten har intet som helst med Brydningen af Kryolitten at gøre og intet som helst med Salget af Kryolitten at gøre, den har kun bortforpagtet det paagældende Areal i Grøn-

land, og det er, som sagt, et privat Selskab, der bryder Kryolitten.

Dette søges nu helt tilsløret, og jeg forstaar meget vel hvorfor, efter at jeg saa nogenlunde har faaet Klarhed over, hvem der er Ophavsmand til de paagældende Artikler; men det bør ikke tilsløres. Det kan i hvert Fald ikke lægges Statsdrift til Last, om Brydningen ikke foregaar paa rette Maade. Det fremgaar klart af Artiklerne, at Forfatteren vil have Lederne af det Selskab, som Staten har kontraheret med, altsaa „Kryolitmine- og Handels-Selskabet“, fremstillet som mindre værdige, og den Mand, der er Leder af det Selskab, som forarbejder Kryolitten, altsaa Lederen af Øresunds kemiske Fabrikker, fremstilles som en meget haardhændet Mand, der har taget det Selskab, som han køber Kryolitten af, dygtigt ved Næsen; han karakteriseres som „Salgsagenten“ — paa en haanlig Maade for øvrigt. Forholdet er imidlertid dette, at Øresunds kemiske Fabrikker er et stort Fabriksanlæg, og at der her foregaar en meget omstændelig Forarbejdning af Kryolitten. Jeg skal imidlertid ikke optræde som Advokat for Øresunds kemiske Fabrikker eller for deres Direktør, Hr. Jarl, men jeg ønsker dog at sige her, at mig bekendt er der ikke fra Statens Side noget at sige Øresunds kemiske Fabrikker paa. At de har faaet sig en god Kontrakt, er en Sag for sig, men derfor behøver den paagældende Fabriks Ledelse dog ikke at karakteriseres som Folk, der skal passes paa baade i den ene og den anden Henseende.

Jeg ønsker i hvert Fald ikke at være med til det, jeg ønsker, naar Lejlighed er dertil, at presse dem til at give Staten, hvad Statens er, men derefter maa Staten lade de paagældende Virksomheder virke, som de nu paa bedste Maade kan. Det kan ikke nytte, efter at man har sluttet en daarlig Kontrakt, at komme og klage over, at man har sluttet denne daarlige Kontrakt, det maa man helst gemme hos sig selv.

Jeg skulde nu imidlertid slet ikke have blandet mig i hele dette Forhold, da jeg ikke har nogen særlig Anledning til at tage hverken den ene eller den anden Part i Forsvar, hvis der ikke i disse Artikler i „Jyllandsposten“ tydeligt var hentydet til; at ogsaa jeg som Indenrigsminister havde varetaget Statens Interesser paa en daarlig Maade, thi jeg vil meget have mig frabedt at blive beskyldt for noget saadant, og derfor tager jeg til Genmæle. Der staar i „Jyllands-